

Handläggare
Truls Månsson
Telefon: 08-50825250**Till**
Socialnämnden
2024-01-23

Mätning av droger i stadens avloppsvatten

Rapport: Mätning av droger i stadens avloppsvatten

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner socialförvaltningens rapport.

Sammanfattning

Med anledning av regeringens beslut våren 2022 om en samlad strategi för alkohol, narkotika, dopning, tobak samt spel om pengar (ANDTS-strategin) gällande perioden 2022–2025, Skr. 2021/22:213 har socialnämnden tillsammans med kommunstyrelsen, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna fått i uppdrag att delta i det förstärkta regionala brottsförebyggande arbetet för att minska antalet öppna drogscener i länet. Socialnämnden fick i 2023 års budget uppdraget att analysera mängden droger som finns i Stockholms avloppsvatten. Syftet med mätningen och analyserna av Stockholms stads avloppsvatten var att mäta omfattningen av användning av droger, som exempelvis cannabis, amfetamin, kokain och tramadol på befolkningsnivå.

Tio mätpunkter som representerar olika delar av staden valdes ut och mätningarna genomfördes vid två provtillfällen under 2023. Resultaten av mätningarna visar att spår av narkotika kunde påvisas i samtliga mätpunkter i stadens avloppsvatten.

En del skillnader syns gällande användning av de olika drogerna. Kokain och MDMA (ecstasy) är mer frekvent förekommande under helgerna, framför allt i innerstadens mätpunkter, vilket tyder på att dessa huvudsakligen används som ”partydroger”. Andra droger som cannabis och amfetamin har en mer jämn användning över veckans dagar, vilket överensstämmer med liknande studier i andra städer.

Mätvärdena för Stockholm är generellt högre än för de andra städer i Sverige som genomfört samma typ av droganalys. Däremot befinner sig Stockholm på en relativt låg nivå och ligger huvudsakligen under medelvärdena för Europa.

Resultaten i denna rapport kan utgöra ett komplement till andra kartläggningar och ge en bild av narkotikasituationen i staden.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner rapporten och att den överlämnas för kännedom till stadsdelsnämnderna.

Bakgrund

Socialnämnden fick i 2023 års budget uppdraget att analysera mängden droger som finns i Stockholms avloppsvatten. Syftet med mätningen och analyserna av Stockholms stads avloppsvatten var att mäta omfattningen av användning av droger, som exempelvis cannabis, amfetamin, kokain och tramadol på befolkningsnivå.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 17 januari 2024. Funktionshinderrådet har haft möjlighet att behandla ärendet den 18 januari 2024.

Ärendet

Regeringen beslutade våren 2022 om en samlad strategi för alkohol, narkotika, dopning, tobak samt spel om pengar (ANDTS-strategin) gällande perioden 2022–2025, Skr. 2021/22:213 har socialnämnden tillsammans med kommunstyrelsen, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna fått i uppdrag att delta i det förstärkta regionala brottsförebyggande arbetet för att minska antalet öppna drogscener i länet. För att uppnå regeringens ambitioner inom området bedöms att arbetet med narkotikaprevention bör stärkas och att det övergripande målet för narkotikapolitiken – ett narkotikafritt samhälle – följs av en nollvision som innebär att ingen ska dö till följd av läkemedels- och narkotikaförgiftningar. För att förverkliga målet ska ett antal mätinstrument och mätresultat tas fram som en del av det förebyggande arbetet. Socialnämnden fick i 2023 års budget uppdraget att analysera mängden droger som finns i Stockholms avloppsvatten. Socialnämnden beställde i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA) en analys av mängden droger i Stockholms avloppsvatten. Metoden baseras på mätningar av halten nedbrytningsprodukter (metaboliter) från olika ämnen som utsöndras i urin och som via avloppssystemet transporteras till avloppsreningsverken. Mätningen av droger i Stockholms avloppsvatten genomfördes under hösten 2023, och resultatet med diagram, tabeller och slutsatser presenteras i en rapport.

Syftet med mätningen och analyserna av Stockholms stads avloppsvatten var att mäta omfattningen av användning av droger, som exempelvis cannabis, amfetamin, kokain och tramadol på befolkningsnivå. Tabeller och diagram bör tolkas försiktigt eftersom analysen utförs för första gången i hela Stockholms stad, enbart baserat på mätningar under två veckor i augusti och september 2023. Mer omfattande slutsatser kräver upprepade analyser, på

samma mätställen och över en längre tidsperiod. Denna mätning visar ändå följande:

- **Ökad mängd droger under helgerna**
Veckoserierna för samtliga pumpstationer och reningsverk uppvisar en ökning under helgen jämfört med vardagarna av framför allt kokain och MDMA Ecstasy. Detta är särskilt tydligt i innerstaden där ökningen är markant.
- **Högre nivå av droger än vid tidigare mätning**
Uppmätta nivåer av droger är generellt höga i alla mätplatser jämfört med en tidigare mätning 2019 i Henriksdals reningsverk.
- **Olika substansprofiler för olika områden**
Innerstaden utmärker sig avseende kokain och ecstasy och då med en tydlig topp på helgerna. I övriga områden märks en jämförelsevis hög användning av amfetamin på Söder Mälarstrand, samt att Sundby och Söder Mälarstrand utmärker sig vad gäller cannabis.

Analysen av dopingsubstanser AAS (anabola androgena steroider/metaboliter) bygger på en begränsad mätning och resultaten ska främst betraktas som ett test inför kommande mätning. Substanser som kunde identifieras var testosteron och testosteron-derivat, men då dessa substanser kan förekomma som läkemedel går det inte att säkerställa doping. Det fanns även spår av exogena AAS som boldenon, boldion, stanozolol, trenbolon och 19-norandrosteron som däremot inte ska förekomma naturligt. Detta kan indikera doping i små mängder.

Jämförelse med andra städer i Sverige och Europa är mätvärden för Stockholms stad generellt högre än för de städer i Sverige som genomfört samma typ av droganalys. Däremot har Stockholm relativt låga värden jämfört med europeiska städer, förutom för amfetamin där värdena i svenska städer är över genomsnittet.

Jämställdhetsperspektiv

Mätning av droger i avloppsvatten ger inte svar på var eller vem drogen kommer ifrån. Analys baserat på kön är inte möjligt.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Det material som tagits fram ger en ögonblicksbild från två specifika mätningar. Slutsatser och tolkningar av resultat ska göras med stor försiktighet. Generellt finns flera epidemiologiska osäkerhetsfaktorer som kan påverka beräkningarna av mängderna droger i avloppsvattnet.

Resultatet baseras på mätningar under två veckor i augusti och september 2023. Mer omfattande slutsatser kräver att mätningar och analyser upprepas vid flera tillfällen och över en längre tidsperiod.

Resultaten i denna rapport kan emellertid utgöra ett komplement till andra kartläggningar och ge en bild av narkotikasituationen i staden. Förvaltningen kommer under 2024 att fortsätta arbetet med mätning av droger i avloppsvattnet för ytterligare analys av resultaten.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner rapporten och att den överlämnas för kännedom till stadsdelsnämnderna.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilagor

1. Mätning av droger i avloppsvatten.
2. Bilaga 1 Material och metod
3. Bilaga 2 Mätresultat

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2024-01-11
Maria Karlsson, Verksamhetsutvecklare	2024-01-10